# Arbetsmarknadsutskottets betänkande

# 1977/78: 18

**med anledning av propositionen 1977/78: 25 med förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1977/78, såvitt angår anslaget Lån till Uddeholms AB, jämte motioner**

I betänkandet behandlas

*dels* propositionen 1977/78: 25 med förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1977/78, såvitt angår bil. 11 (industridepartementet) anslaget 19. Lån till Uddeholms AB,

*dels* de med anledning av propositionen väckta motionerna 1977/78: 187 av Olof Palme m. fl. (s) och 1977/78: 205 av Lars Werner m. fl. (vpk).

Företrädare för företagsledning och anställda vid Uddeholms AB har inför utskottet lämnat uppgifter i ärendet.

## Propositionen

I propositionen, bilaga 11, föreslås att riksdagen på kapitalbudgeten, V. Fonden för låneunderstöd (s. 122) skall till Lån till Uddeholms AB på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 000 kr.

## Motionerna

*1977/78: 187* av Olof Palme m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen med anledning av propositionen 1977/78: 25 bilaga 11 p. 17 godkänner vad i motionen förordas angående lån till Uddeholms AB.

Motiveringen till yrkandet är intagen i motionen 1977/78: 192, som hänvisats till näringsutskottet.

*1977/78: 205* av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas att riksdagen skall besluta

1. att avslå förslaget i propositionen 1977/78: 25, bilaga 11, om lån till Uddeholms AB på 600 000 000 kr.,

2. att hos regeringen begära förslag rörande statligt övertagande av Uddeholms AB,

3. att uttala att inga avskedanden får ske innan fullvärdiga, bestående alternativa arbetstillfällen skapats.

**Utskottet**

Uddeholms AB (UHB) bedriver en mångskiftande verksamhet i Värmlands län men också på några orter i andra län. Under de senaste åren har bolagets resultat starkt försämrats. Under sommaren 1976 aviserade bolaget ett åtgärdsprogram som skulle genomföras i forcerad takt för att förbättra resultatet. Programmet, som nu till största delen genomförts, har inneburit att antalet anställda minskat på sätt framgår av nedanstående sammanställning. Minskningen har skett utan att avskedanden behövt tillgripas.

| Ort | Antal anställda den 1 jan. 1976 | Antal anställda den 31 aug. 1977 | Förändring |
|---|---|---|---|
| Hagfors | 2 634,5 | 2 500 | — 134,5 |
| Munkfors | 1 409,5 | 1 374 | — 35,5 |
| Blombacka | 91,5 | 70,5 | — 21 |
| Storfors | 898 | 768 | — 130 |
| Skoghall | 2 342 | 2 375 | + 33 |
| Deje | 510 | 411,5 | — 98,5 |
| Molkom | 301 | 289 | — 12 |
| Persberg | 104,5 | 95 | — 9,5 |
| Degerfors | 1 611 | 1 301,5 | — 309,5 |
| Söderfors | 972 | 781 | — 191 |
| Övriga | 1 068,5 | 944,5 | — 124 |
| | **11 942,5** | **10 910** | **—1 032,5** |

För räkenskapsåret 1976 redovisade UHB före bokslutsdispositioner och skatter en förlust på 158 milj. kr. Den fakturerade försäljningen uppgick till 2 162 milj. kr. För räkenskapsåret 1977 har UHB i sin halvårsrapport räknat med att förlusten före bokslutsdispositioner och skatter blir ca 500 milj. kr. Bolagets aktiekapital uppgår till ca 600 milj. kr.

Under sommaren 1977 stod det klart att UHB:s finansiella resurser var så hårt ansträngda att företagets fortbestånd var i fara om den negativa utvecklingen fortsatte. De vidtagna åtgärderna bedömdes inte vara tillräckliga och de ytterligare åtgärder som bolaget skulle tvingas vidta bedömdes kunna medföra ytterst allvarliga följder för sysselsättningen. I det läget fick bankdirektör Arne Callans, Sveriges Investeringsbank AB, i uppdrag att biträda inom industridepartementet vid överläggningar med UHB om åtgärder för att lösa företagets ekonomiska problem och så långt möjligt trygga sysselsättningen för de anställda.

Callans har i skrivelse redovisat resultatet av sina överläggningar med bolaget och därvid under punkten 4 lagt fram följande av bolaget godtagna förslag om statligt finansiellt stöd.

För att skapa förutsättningar för Uddeholm att i balanserad takt genomföra de nödvändiga förändringarna i sin verksamhet bör bolaget beviljas ett lån på 600 milj. kr. med villkorlig återbetalningsskyldighet. För lånet bör följande huvudsakliga villkor gälla:

a) Lånet ställs senast den 31 december 1977 till bolagets förfogande

som en räntelös fordran, som efter beslut av regeringen utbetalas allteftersom bolaget behöver lånemedel för sin verksamhet. Till framställning om utbetalning skall fogas yttrande av Investeringsbanken.

b) Lånet löper med 9,5 % fast årlig ränta på utbetalat belopp från dagen för utbetalning. Upplupen ränta läggs vid utgången av varje kalenderår till det då för lånet gällande kapitalbeloppet. Ränta efter nämnda procentsats räknas därefter på det sålunda vid varje årsskifte uppkomna sammanlagda beloppet av kapital och ränta (ränta på ränta), med iakttagande av vad nedan sägs under punkterna c) och d).

c) Bolaget får när som helst erlägga upplupen ränta, helt eller delvis, och amortera på lånet.

d) Amortering och räntebetalning skall i övrigt påbörjas under det år då bolaget beslutar om utdelning till aktieägarna. Avser styrelsen att föreslå bolagsstämman sådan utdelning, skall bolaget i god tid uppta överläggningar med Investeringsbanken om hur stort belopp som bolaget skall erlägga i sådan betalning.

Därvid skall beaktas att betalningarna till staten inte får vara till förfång för bolaget, innebärande att hänsyn skall tas till sådana faktorer som rimlig soliditet, utdelningspolitik etc. med beaktande av bolagets långsiktiga utveckling. Resultatet av överläggningarna skall av bolaget och banken gemensamt anmälas till regeringen. Kan bolaget och banken inte enas om betalningens storlek, skall de olika ståndpunkterna anges i anmälan. Regeringen beslutar om betalning och om beloppets storlek.

e) Bolagets styrelse skall verka för att en av regeringen föreslagen representant kommer att ingå i bolagets styrelse från ordinarie bolagsstämman 1978 och så länge någon del av lånet kvarstår ogulden. Om det framläggs förslag till bolagsstämman om val av styrelsesuppleanter, skall styrelsen verka för att antalet blir minst två och att en av suppleanterna utses enligt förslag av regeringen.

f) Så länge någon del av lånet kvarstår ogulden får bolaget inte utan regeringens medgivande överlåta för verksamheten väsentlig del av sina tillgångar.

Grunden för regeringens bedömning skall vara huruvida de bankmässiga förutsättningarna för lånets återbetalning väsentligen försämras genom överlåtelsen. Till framställning om sådan överlåtelse skall fogas yttrande av Investeringsbanken.

g) Skulle bolaget träda i likvidation eller försättas i konkurs eller om förhandlingar om offentligt ackord inleds, skall staten äga bevaka och erhålla betalning för lånet jämte upplupen ränta i den mån likvidationsöverskott föreligger.

Departementschefen betonar inledningsvis att målet för regionalpolitiken är att människor i olika landsdelar skall tillförsäkras sysselsättning och service samt en god miljö. Detta mål innefattar också ett ansvar för att strukturomvandlingen och den ekonomiska tillväxten sker på ett sådant sätt att de enskilda människornas trygghet värnas. Det är mot denna bakgrund som förslaget om lån till Uddeholms AB skall ses.

Departementschefen framhåller att bolagets situation har utvecklats så att omfattande rationaliseringar och strukturförändringar är nödvändiga för att på nytt göra bolaget internationellt konkurrenskraftigt och lönsamt. Sysselsättningsläget på de berörda orterna är sådant att det får

anses vara ett stort samhällsintresse att bolaget kan genomföra nödvändiga förändringar av sin verksamhet i balanserad takt. Med hänsyn till vad sålunda redovisats förordar departementschefen att bolaget beviljas ett lån på i huvudsak de villkor som ovan redovisats. Det föreslås att regeringen får bestämma om den definitiva utformningen av villkoren. Om lånet beviljas räknar departementschefen med att bolaget inte utan företagsekonomiskt tvingande skäl varslar om uppsägning av personal, innan de strukturfrågor som berör respektive ort kan överblickas.

Stödet till Uddeholms AB bör samordnas med de åtgärder för att påskynda strukturförändringar inom specialstålindustrin som regeringen lagt fram i propositionen 1977/78: 47. Departementschefen anser därför att en avstämning av situationen i detta avseende för Uddeholms AB bör göras våren 1978.

Slutligen anförs i propositionen att det är nödvändigt med kraftfulla regional- och arbetsmarknadspolitiska insatser med hänsyn till att, även om lånet beviljas, sannolikt ytterligare betydande personalförändringar kommer att ske inom bolaget.

I vänsterpartiet kommunisternas motion yrkas avslag på förslaget om lån till Uddeholms AB. Motionärerna vill att regeringen skall lägga fram förslag om förstatligande av bolaget, varefter bolaget skall ledas av representanter för de anställda. I motionen vill man dessutom att riksdagen skall uttala att inga avskedanden får ske innan fullvärdiga, bestående alternativa arbetstillfällen skapats.

Socialdemokraterna accepterar att Uddeholms AB tillförs finansiellt stöd med 600 milj. kr. Yrkandet i motionen 187 innebär emellertid att lånet skall lämnas såsom konvertibla skuldebrev som kan utbytas mot aktier efter viss tid, lämpligen 5 år. Detta anses berättigat med hänsyn till de risker staten tar i sammanhanget.

Utskottet gör samma bedömningar som departementschefen och tillstyrker alltså att Uddeholms AB beviljas ett lån på 600 milj. kr. Utskottet ansluter sig också till de villkor som i huvudsak angivits i propositionen. De innebär bl. a. att staten tillförsäkras direkt insyn i bolagets verksamhet genom representation i styrelsen. Det socialdemokratiska förslaget att lånet skall lämnas som konvertibla skuldebrev skall ses mot bakgrund av att partiet framställer motsvarande yrkande beträffande de i propositionen 1977/78: 47 föreslagna lånen till företag i specialstålindustrin. Dessa lån har till syfte att främja en önskvärd strukturomvandling av branschen. Enligt vad utskottet inhämtat kommer näringsutskottet att avstyrka konstruktionen med konvertibla skuldebrev när det gäller specialstålindustrin i allmänhet. Arbetsmarknadsutskottet finner inte skäl att göra annan bedömning när det gäller lånet till Uddeholms AB. Den socialdemokratiska motionen avstyrks således.

Av vad ovan anförts framgår att utskottet avstyrker även vpk-motionen. I anslutning till yrkandet om förbud mot avskedanden vill utskottet

i likhet med propositionen peka på vikten av kraftfulla insatser för att skapa nya sysselsättningstillfällen på de berörda orterna. Utskottet noterar med tillfredsställelse att bolaget förklarat sig berett att medverka i sådana strävanden.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1977/78: 187 och 1977/78: 205 till *Lån till Uddeholms AB* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisar ett investeringsanslag av 600 000 000 kr.

Stockholm den 7 december 1977

På arbetsmarknadsutskottets vägnar
ROLF WIRTÉN

*Närvarande:* Rolf Wirtén (fp), Bengt Fagerlund (s), Alf Wennerfors (m), Ingemund Bengtsson (s), Torsten Stridsman (c), Birger Nilsson (s), Allan Gustafsson (c), Erik Johansson i Simrishamn (s), Filip Fridolfsson (m), Ingrid Ludvigsson (s), Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp), Frida Berglund (s), Rune Johnsson i Mölndal (c) och Sune Johansson (s).

## Reservation

### Utformningen av lånevillkoren

av Bengt Fagerlund, Ingemund Bengtsson, Birger Nilsson, Erik Johansson i Simrishamn, Ingrid Ludvigsson, Frida Berglund och Sune Johansson (alla s) som anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 4 "Utskottet gör" och på följande sida slutar "sådana strävanden" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker att Uddeholms AB beviljas ett lån på 600 milj. kr. Med hänsyn till det ansvar och de risker som staten därmed tar på sig är det rimligt att — som socialdemokraterna föreslår — en del av detta lån placeras i konvertibla skuldebrev. Staten bör ha möjlighet att efter ett antal år — förslagsvis fem — lösa in skuldebreven mot aktier i bolaget. Regeringen bör se till att det definitiva avtalet med Uddeholms AB utformas med iakttagande av vad här anförts.

Av det anförda framgår att utskottet avstyrker vpk-motionen 205.

*dels* att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen

*dels* avslår motionen 1977/78: 205,

*dels* med anledning av propositionen 1977/78: 25, bil. 11, 19. Lån till Uddcholms AB, och med bifall till motionen 1977/78: 187 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om utformningen av lånevillkoren,
*dels ock* till *Lån till Uddeholms AB* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 anvisar ett investeringsanslag av 600 000 000 kr.

NORSTEDTS TRYCKERI STOCKHOLM 1977 770058